

Chuyện Cuội và Cây Đa

Tác Giả: Trán Văn Thián

Chúa Nhật, 09 Tháng 11 Năm 2008 02:26

Cuội và n là nhân vật huyền thoại của người dân Việt. Tôi thuở nhỏ ta hẳn đã hát câu đố ng dao:

Thằng cuội ngồi gốc cây đa,

Đố trâu ăn lúa gọi cha ối ối... (1)

Cuội đi ra tở trong nhĩu truyện cổ dân gian. Cũng nhĩu loĩ cuội, có “thằng cuội”, “chú cuội”, lĩ có c “chàng cuội” vĩ vĩ con hĩn hoi, còn c cuội thì chĩa thĩy ai nĩi tĩi bao giĩ. Không hĩu vì sao dân ta lĩ không ĩa gĩ hĩ hàng nhà này. Có lĩ vì hĩ hay nĩi sai sĩ thĩc, nên đã bĩ mang tiĩng tĩ xĩa: Nĩi đĩi nhĩ cuội.

Cũng chĩng nên trách cĩ nhau làm gĩ, đôi khi cuội cũng chĩ vì có nhĩu ham muĩn, hĩng hái quá mĩc; chĩa hĩu hĩ tĩ đĩ c lĩ đĩi mà lĩi ham làm vĩc lĩn, nên ngĩĩ đĩi tuy không ĩa nhĩng cũng chĩng ghĩt. Ta vĩn thĩĩng trách đũa nhĩng ngĩĩ hay hĩa hĩn suĩng là: Sao ông “cuội” thĩ!

Vĩ vĩy chĩ có đĩi mà nghe lĩi cuội, lĩm lúc thĩm bĩc mĩnh, hĩng vĩc, lĩi còn trĩ thành trò cĩĩĩ cho thĩĩn hĩ.

Thĩc ra tĩ thĩi khĩi thĩy, các cĩ nhà cuội là nhĩng ngĩĩ chĩm chĩ, làm nghĩĩ nĩng, ngày ngày lĩn rĩng kiĩm cĩi, lĩĩm cây, hái quĩ, hoĩc cĩy cĩy đĩ kiĩm sĩng.

Có chuyĩn kĩ rĩng: Đĩ tĩ lĩu rĩi, cuĩc sĩng con ngĩĩĩ còn hoang sĩ lĩm, có mĩt chàng Cuội trĩ, lĩy vĩc sĩn bĩt muĩng thú, trĩng cây tĩa bĩp làm kĩ sinh nhai.

Chàng vĩn tĩ tĩng và nhĩu ĩĩĩc vĩng. Nhĩng đĩm trĩng sĩng, nĩm chĩi trĩn chĩng tre giĩa sĩn ngĩĩa mĩt nhĩn trĩi, chàng thĩy cung trĩng ngĩĩĩ vĩ đĩp, lĩi thĩy cĩ nĩng tiĩn nĩ bĩn thĩm cung Quĩng nhĩ mĩm cĩĩĩ vĩy gĩi.

Chàng muán đác lên đó. Vái cá há hàng.

Đá thác hián má đác này, chàng đã tráng mát bái tre rát to, hy váng sá làm mát cái thang thát dài bác lên tán nái má đác y.

Mát lán vào ráng sâu, tháy báy khá rát đông náu rán trên mát cáy cá thá lán, cành lá xum xuê. Chúng vát nháng chiác lá non, nháng chiác búp đá háng nhai ngáu nghián. Con nào con náy béo mám, có nhiáu con trông đáng đá già, mát mũi nhăn nheo, ngáng i ráng trái cá lông nháng ván nhanh nhán leo trèo, thoán thoát chuyán cành không kém gì lá khá non. Chàng đoán ráng đây là loái cáy quý đã che chá, nuôi dáng đàn khá, nên đã tìm cách tách mát nhánh cáy non đem vá tráng phía sau nhà. Hàng ngày chàng chăm sóc, tái tám và khán vái cáu cho cáy chóng đám chái náy lác, mong sá là mát cáy giúp ích cho mái ngái.

Không phá công ngái, cáy lán rát nhanh, cành lá ván dài tái tát, nháng chùm rá tua táa đám ra tá cành cao, thông xuáng đát má hút chát bá nuôi cáy. Vái sác lán không ngá cáa nó, Cuái càng tin ráng đây là cáy thán, sá giúp Cuái cùng há hàng sung sáng giáa cuác đái vát vá này. Hàng ngày chàng quét sách lá ráng, tái tám, dán dáp, không đá thá gì bán tháu ô uá đái gác cáy quý.

Đó là cáy đa.

Ngái trong bán làng gán đó tháng chá cái Cuái là lám cám, không cháu thu vén cáa nhà, chán nuôi gà lán; mà chá sá sán bán, ruái muái, hái cáy. Ngày ngày đi làm láng vát vá nhà chá lo chăm chút cáy đa.

Trong lá trai bán làng, Cuái không có gì nái hán, lái lám lá nên tháng bá các cô gái trêu gháo. Mát buái chiáu, đi làm ruáng vá, các cô rá nhau vào nhà Cuái chái. Tháy Cuái cháa vá, các cô bán nâng liáp cáa, vào nhà, ngáng nghiêng kháp chá rái rá ra cái vì cung cách ăn á cáa Cuái: Cáa nhà luám thuám, áo khá quáng lung tung, nái niáu bát đáa cái lán, cái vá. Trong ngoái lánh tanh không có chim muông, tiáng gà tiáng chó... Duy chá tháy cáy đa sau nhà là thát tái tát, dái gác cáy sách sá không mát cáng rác, phía trác thân cáy lái tháy mát bá đát có bát háng thá cúng. Máy cô tinh nghách kéo nhau vòng lái phía sau gác, vén vá ... tá ra vài bãi.

Váa lúc ßy cß tißng cußi vß, cßc cß hoßng quß, vßi lßi ngay ra sau vßn xß rào, váa bßm bßng cßi váa ù tß chßy.

Cußi thßy đßng, vào nhà thì chßng thßy ai nhßng khi ra vßn sau thì thßy gßc đß cß mùi khai nßng nßc. Tßc gißn, Cußi đßm chân đßnh đßch, chßy đßon đßao xem xét khßp nßi, mßng chßi ißm ỉ. Đß đßnh đßi theo tßm lßy kß bßy bß, đßnh cho mßt trßn, nhßng bßn bß đß im ßng. Không bißt là ai, Cußi đßnh hßm hßc lßn ra nßn nhà nßm thß.

Đßm ßy sßng trßng, khßi trßi mßt mß, khi Cußi tßnh đßy thì trßng đß lßn cao. Cß tißng đßt rßi rào rào sau nhà nghe rßt lß tai, Cußi nhßm ngay đßy chßy ra xem cß chuyßn gß. Cây đß, sußt bußi chißu tßi không thß chßu nßi mùi khai nßi chân gßc, đß rßng mình, rß đßt bay lßn, bß đi. Khi cußi chßy đßn nßi thì cây đß bay lßng lßng lßn ngang tßm vßi. Sß và tißc, cußi kêu, gßi ißm ß rßi nhßy vßi lßn ôm nhßnh rß lòng thông mong kéo cây trß lßi.

Cây Đß vßn bay lßn. Cußi ta không bißt phßi làm thß nào. Nhßy xußng thì hßi, cß bßm vào thì lo... Cây đß hßng vßng trßng sßng mà bay lßn mßi.

Thß rßi, cây đß tß hß xußng cung trßng, Cußi lßm cßm đßng đßy ngßng ßng đßnh thßn.

Tß đßy Cußi sßng cußc đßi tßnh nßt, ngày ngày ngßi đßi gßc đß trên mßt trßng mß ßc mà nhìn vß mßt đßt, lòng ngßngßn khôn ngußi.

Trong thành phß thßng cß nhßng ngßi lang thang, sßng lay lßt trong nhßng vßn hoa, nßi khußt nßo. Trong khu vßn hoa Hß Tây, Mai Xuân Thßng cũng cß mßt ßng gißa nhß vßy.

Ông ta là ngßi trßm cßm, chßc không còn ngßi thân. Đßi khi cß thßng trßi ông ta nhß bißn mßt, nhßng rßi lßi thßy xußt hißn quanh qußn ß đßu đß quanh khu công viên cß gßc đß già (2). Khi thì ßng ngßi trên ghß đß, ngßngßi qua lßi, khi thì lßi thßy ßng ngßi trên gßc cây, bß gßch nhìn ra mßt hß nßc mßnh mang, trßm tß cß bußi nhß đß sßng lßi cß qußng đßi chìm nßi cßa mình.

Ván là ngäi ít nói, nhäng väi ngäi häp chuyän thäi cũng có khi ông nhä mä cä ruät gan. Đôi khi ông ngäi cä buäi väi ngäi cùng cänh äu tä, gät gä tâm đäc, hiäm khi thäy hä cäi.

Có än ngäi ta còn gäp ông ngäi nói chuyän väi bà con tä xa đän, ăn chäc näm chä näi vän hoa Mai Xuân Thäng đä vào khi u kiän ä Văn phòng Thä täng hoäc biäu tình đäa kiän nghä đän các nhà ông än ä gän đó. Nhäng lúc äy ông nhä đäc nhäp äi väi cuäc đäi. Ông häi han, an äi hä nhäng nét mät vän nhä vô hän, không hä xúc cäm. Vì hình nhä ông đä biät träc đäc nhäng đäi u này ät sä säy ra, cũng nhä ông đä đoán đäc häu vän cäa chính cuäc đäi mình.

Có ngäi hay chuyän kä räng: Ông vän là ngäi Hà näi, äi là Hà Näi gäc, con nhà khá giä. Thäi Pháp thuäc, ông häc ä Träng Chu Văn An, ven hä, kä näi đäy. Häi äy ông tham gia rät häng hái phong trào häc sinh sinh viên, biäu tình, bãi khóa đòi dân sinh, dân chä. Và ông cũng đä bä bän công an, cänh sát Tây-Ta bät, đä näm mùi giam giä, đánh đäp đôi än. Sau đäc thä và bä theo dõi gät gao, ông bä ra vùng tä do hoät đäng. Vän sän nhiät huyät, làm viäc gì cũng hät mình, ông tin täng tuyät đäi vào Cách mäng vì thäy con đäng mình theo là chính nghĩa, cao cä, pha chút hào hùng và đäy tính nhân đäo. Khi còn công tác trong các đäi tuyên truyän, văn nghä, väi lý täng trong sáng, väi tài liäu sách vä mà ít ai đäc đäc, ông đä đäa đän cho nhiäu ngäi ä các täng äp khác nhau näi đäi đi qua nhäng hiäu biät mäi ä mà đäy hy väng. Väi ngäi đä täng đäc đän träng häc, ông nói väi hä vä tình thän dân täc, vä sä hình thành, phân hóa giai cäp, vä quy luät phát triän cäa xã häi; väi nhäng ngäi có täm hiäu biät đän giän, thì ông đä hä đän väi nhäng viän cänh trong mä äc không xa, väi nhäng nông träng bát ngát lúa vàng, có máy gät, máy cäy tân tiän bên cänh nhäng nhà máy rät än, khói täa äng träi cung cäp đäy đä sän phäm tiêu dùng cho bà con. Xã häi là công bäng, nhu cäu là thäa män.

Khi tham gia äi cách ruäng đät, ông bao giä cũng thäc hiän cao nhäng chä tiêu cäa cäp trên giao, nên đä phát đäng nông dân nghèo đäu tranh phát hiän đäc nhiäu đäa chä, cäng hào và nhäng phän tä Quäc dân đäng phän đäng ä mình trong dân chúng näi ông công tác đä đäa ra xä lý nghiêm minh.

Ông tin räng väi sä sáng suät cäa Cách mäng dân ta sä đäng lên, đäp tan ách thäng trä cäa bän thäc dân xâm äc, ät đä giai cäp phong kiän, đäa chä, tä sän bóc ät, giành äy quyän làm chä chính đáng cäa mình.

Có tä do dân chä là có tät cä. Chäng mäy chäc mà näc ta sä giàu mänh chäng kém gì các

Tuy nhiên có mấy khi cuộc đời chiụ theo ý con người. Trong và sau Cách mạng tháng 8, cũng vì hăng hái quá đà mà ông vấp phải những người đi sau này phải ân hận suốt cả cuộc đời. Ông bắt đầu công tác.

Nghĩ nghĩ ng ch nghĩ có, sống nghĩ vọt vọt nghĩ nh v b n bè, h hàng xa g n trong th i k mà xã h i đ y dấy nh nghĩ nghĩ k , s hĩ vì s truy ch p v thành ph n giai c p. Ông ngán ng m v i nhân tình th thái r i quy t chí b ph ph nghĩ, h hàng lên th nghĩ n i r nghĩ xanh, th m đi không tr i, xa lánh cu c đ i.

Nhĩ đây, mĩ chính là cĩ ông, mĩ t trong nhĩ ng vùng đĩ p nhĩ t cĩ a thành phĩ quĩ hĩĩ ng, nĩĩ
ông đã sinh ra, đã có mĩ t thĩ i niĩn thiũ đáng nhĩ, có máĩ trĩĩ ng xĩ a, có cĩ nh vĩ t hài hòa, trĩ i
nĩĩ c mĩnh mĩng. Nĩĩ mà ngĩĩ ta có thĩ ngĩĩ ngĩ m hàng giĩ trong tĩĩ nhĩ vĩ tĩm hĩĩn thĩ
thái, hoĩ c ngay cĩ khi vĩ i nĩĩ buĩ n chĩũ nĩĩ ng trong lòng.

5 / 7

Cũng có khi báng nhiên tháy thanh thán, bát đác áu phián, muán đác chia sá nái lòng, ông tâm sá ráng khéo mình cũng cháng sáng đác bao lâu náa, hát nhá cây đa già nái ông quanh quán hàng ngày.

Gác đa này đã mác lám rái, chá còn mát mánh thân nhá lián vái đát, còn thì gãy ruáng cá. Thá mà nó ván sáng. Ông nhá thân thiát vái cây và tháng trá lái đôi áu cho nháng ai đáng xem cây đa đác biát nhát trên đái này.

Náu đáng xa nhìn lái thì táng cây á có rát nhiáu rá tháng và to báng nháng thân báng (3) lán. Nháng lái gán thì mái té ra: Đáy chá là hàng chác chiác cát sát dài dám báy thác, sán máu xanh mà ngái ta đã áôn, cháng xung quanh giá cho cây khái đá. May mà cũng còn vài ba chiác rá phá cám xuáng đát, hút nác nuôi cây.

Vái giáng chua chát ông tháng báo:

Cây đa này sá còn thá hán tôi, nó có cá tháy 13 cái cát cháng, còn tôi thì cháng có cái nào! Trái gái, là tôi đi lán.

Nháng ngái dân biáu tình đáng xem thì mai máa: Cây này là Chá đá. Máy cái rá phá là các ông Trung áng. Các cây cát sát là các chú bá đái, công an. Cây này còn đáng đác là nhá vào cát.

Há còn nhìn ông già mà cái và nói nhá vái nhau: Bà con mình tá lâu nay đã cháng đái gì mà tráng loái cây này. Nhiáu đa thì lám cuái!

Thác ra cây đa cũng nhá ông già cháng phái là đang sáng mà chá là đang còn tán tái khác khoái trong dòng đái hán táp này. Dù cho cây đa này là cáa Cá Há tráng (3); và ác váng đáp đá suát cuác đái cáa ông già ván còn đó, không phai má, trong tâm trí ông.

Chuyện Cuội và Cây Đa

Tên: Trần Văn Thiển

Chức vụ: Nhà văn, 09 Tháng 11 Năm 2008 02:26

Ghi chú:

(1) Câu bài là: Thằng cuội ngồi gốc cây đa,

Đầu trâu ăn lúa gọi cha ối ối,

Cha còn cọt cọt trên trời,

Mẹ còn cọt cọt đi mời quan viên.

Ông thì cọt bút cọt nghiên,

Ông thì cọt tỉn đi chuộc lá đa.

(2) Cây đa ở giữa vườn hoa Hồ Tây, sau tượng Lý Thái Tông, phía trước đền Quán Thánh (Quận Ba Đình Hà Nội).

(3) Bối cảnh: Loại cây họ tre, đường kính thân từ 20 phân, xưa thường dùng làm cột nhà.